

PRACE NAUKOWE

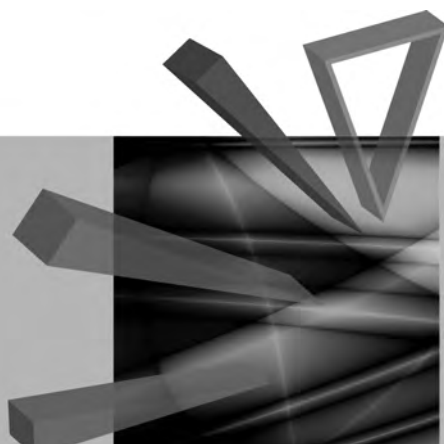
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

305

Ekonomia

Redaktorzy naukowi

Magdalena Rękas

Jerzy Sokołowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-382-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: Wykorzystanie analizy czynnikowej do oceny rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej	15
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: Ekonomia wirtualnych światów – tendencje rozwoju	24
Tomasz Bernat: Egzogeniczne determinanty dominacji rynkowej na przykładzie Poczty Polskiej SA	37
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Wybrane determinanty kształtujące współpracę innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych z jednostkami PAN i szkołami wyższymi na terenie Polski Północno-Zachodniej	50
Agnieszka Bretyn: Wybrane aspekty jakości życia młodych konsumentów w Polsce	62
Grzegorz Bywalec: Transformacja gospodarcza a regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Indiach	73
Magdalena Cyrek: Determinanty zatrudnienia w usługach tradycyjnych i nowoczesnych – analiza regionalna	83
Sławomir Czech: Czy wokół państwa opiekuńczego toczy się jeszcze spór o wartości?	95
Sławomir Czetwertyński: Możliwości poznawcze prawa Metcalfe’a w określaniu wartości ekonomicznej sieci komunikacyjnych	108
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Polityka i strategia rozwoju Unii Europejskiej w koncepcji ekonomii zrównoważonego rozwoju	118
Karolina Dreła: Zatrudnienie nietypowe	129
Paweł Drobny: Ekonomia personalistyczna jako próba reorientacji ekonomii	142
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Koszty bankructwa państwa	154
Małgorzata Gasz: Unia bankowa – w poszukiwaniu nowego paradygmatu na europejskim rynku bankowym	163
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Zmiana struktury dochodów w Polsce w relacji kapitał–praca z uwzględnieniem sektorów gospodarki narodowej	174
Anna Golejewska: Innowacje i sposoby ich pomiaru na poziomie regionalnym	184
Mariusz Grębowiec: Zachowania nabywcze konsumentów na rynku usług bankowych w świetle badań	195

Urszula Grzega: Oszczędności i zadłużenie polskich gospodarstw domowych.....	207
Jarosław Hermaszewski: Sytuacja finansowa gminy a wybory bezpośrednie w gminach. Wstęp do badań.....	218
Elżbieta Jantóń-Drozdowska, Maria Majewska: Wpływ globalizacji na wzrost poziomu specjalizacji w międzynarodowej wymianie handlowej..	228
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Możliwości oddziaływania na wzrost gospodarczy poprzez kontrolę poziomu ryzyka kredytowego w bankach przy wykorzystaniu systemów sztucznej inteligencji.....	240
Renata Jedlińska: Atrakcyjność inwestycyjna Polski – wybrane aspekty.....	252
Andrzej Jędruchniewicz: Inflacja jako cel polityki pieniężnej NBP.....	264
Michał Jurek: Wykorzystanie analizy duracji i wypukłości w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej.....	276
Sławomir Kalinowski: Znaczenie eksperymentu w metodologii nauk ekonomicznych.....	287
Teresa Kamińska: Struktura branżowa bezpośrednich inwestycji zagranicznych a kryzys finansowy.....	299
Renata Karkowska: Siła oddziaływania czynników makroekonomicznych i systemowych na wielkość globalnej płynności.....	311
Anna Kasprzak-Czelej: Determinanty wzrostu gospodarczego.....	323
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Analiza wpływu polityki stóp procentowych EBC na stabilność sektorów bankowych w wybranych krajach strefy euro – wnioski z kryzysu.....	334
Iwona Kowalska: Rozwój badań z zakresu ekonomii edukacji w paradygmacie interdyscyplinarności nauki.....	348
Ryszard Kowalski: Dylematy interwencjonizmu w czasach kryzysu.....	358
Jakub Kraciuk: Kryzysy finansowe w świetle ekonomii behawioralnej.....	370
Hanna Kruk: Rozwój zrównoważony w Regionie Morza Bałtyckiego na przykładzie wybranych mierników w latach 2005-2010.....	380
Kazimierz W. Krupa, Irmina Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Kapitał intelektualny jako akcelerator nowej ekonomii (tablice korelacyjne, pracownicy kluczowi).....	391
Anna Krzysztofek: Normy i standardy społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.....	401
Krzysztof Kubiak: Transakcje w procesie przepływu wiedzy w świetle nowej ekonomii instytucjonalnej.....	413
Paweł Kulpaka: Model konsumpcji permanentnej M. Friedmana a keynesowskie funkcje konsumpcji – empiryczna weryfikacja wybranych teorii na przykładzie Czech.....	423
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: Rola kontroli zarządczej w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	434
Natalia Mańkowska: Konkurencyjność instytucjonalna – wybrane problemy metodologiczne.....	445

Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Percepcja zaangażowania przez adeptów zarządzania – szansą czy ograniczeniem dla współczesnych firm	457
Jerzy Mieszaniec: Innowacje nietechnologiczne w przedsiębiorstwach przemysłowych sektora wydobywczego	469
Aneta Mikula: Ubóstwo obszarów wiejskich w krajach Unii Europejskiej – demografia i rynek pracy	481
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Wartość publiczna a legitymizacja	492
Janusz Myszczyński: Wykorzystanie koncepcji <i>social savings</i> w określeniu wpływu sektora kolejowego na wzrost gospodarczy Niemiec w początkach XX w.	500
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Zmiany w polityce handlowej Unii Europejskiej na początku XXI wieku	513
Anna Niewiadomska: Wydłużanie okresu aktywności zawodowej osób starszych w Polsce	524
Mariusz Nyk: Przeciętne wynagrodzenie a sytuacja na rynku pracy – przypadek województwa łódzkiego	536
Monika Pasternak-Malicka: Przesłanki ruchów migracyjnych Polaków z obszaru województwa podkarpackiego w kontekście kryzysu gospodarczego wywołanego kryzysem <i>subprime</i>	547
Jacek Pera: Budowa nowej architektury regulacyjnej w Europie jako element zarządzania ryzykiem niestabilności finansowej – rozwiązania pokryzysowe. Próba oceny i wnioski dla Polski	559
Renata Pęciak: Kryzysy w gospodarce w interpretacji Jeana-Baptiste’a Saya	573
Czesława Pilarska: Współczesny kryzys gospodarczy a napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski	584
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innowacyjna nauka a źródła jej finansowania	601
Adriana Politaj: Pomoc publiczna na subsydiowanie zatrudnienia w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej	617
Marcin Ratajczak: Odpowiedzialny biznes w aspekcie osiągniętych korzyści ekonomicznych na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu	628
Magdalena Rękas: Dieta w krajach Unii Europejskiej i czynniki wpływające na jej poziom – przegląd wybranych badań	638
Włodzimierz Rudny: Rozwiązania zintegrowane w modelach biznesowych	653
Krzysztof Rutkiewicz: Pomoc publiczna na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjność przedsiębiorstw w polityce konkurencji Unii Europejskiej w latach 2004-2010	663
Katarzyna Skrzyszewska: Konkurencyjność krajów Regionu Morza Bałtyckiego w świetle międzynarodowych rankingów	675
Tadeusz Sporek: Ewolucja i perspektywy grupy BRICS w globalnej gospodarce	684

Aleksander Surdej: Inwestycje w szkolenia zawodowe w świetle teorii ekonomicznej.....	695
Piotr Szajner: Wpływ zmienności kursu walutowego na międzynarodową konkurencyjność polskiego sektora żywnościowego	706
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: Problem skuteczności i efektywności decyzji menedżerskich w firmie w zakresie formułowania i wdrażania strategii	716
Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polska gospodarka internetowa – stan i perspektywy	729
Monika Utzig: Aktywa finansowe gospodarstw domowych a koniunktura gospodarcza	744
Agnieszka Wałęga: Nierówności dochodowe w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej	754
Grzegorz Wałęga: Wpływ spowolnienia gospodarczego na zadłużenie gospodarstw domowych w Polsce	766
Grażyna Węgrzyn: Formy zatrudnienia pracowników w Unii Europejskiej – aktualne tendencje	778
Barbara Wieliczko: Krajowa pomoc publiczna w UE w okresie obecnego kryzysu.....	790
Artur Wilczyński: Znaczenie kosztów alternatywnych w rachunku ekonomicznym gospodarstw rolnych	802
Renata Wojciechowska: Wieloznaczności językowe współczesnej ekonomii	813
Jarosław Wojciechowski: Ewolucja koncepcji funkcjonowania rynku w społecznej nauce Kościoła Katolickiego.....	823
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Znaczenie lokalnych grup działania w budowaniu kapitału społecznego na obszarach wiejskich.....	834
Grażyna Wolska: Kodeksy etyczne jako instrument poprawnych relacji między podmiotem gospodarczym a konsumentem.....	844
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Ekonomiczno-społeczne konsekwencje reklamy w segmencie leków OTC	853
Gabriela Wronowska: Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych w Polsce jako przykład bariery wejścia na rynek pracy... ..	861
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Źródła i bariery ciągłości wdrażania innowacji przez polskie przedsiębiorstwa.....	872
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Instytucjonalna struktura rynku pracy w Polsce	884
Małgorzata Zielenkiewicz: Upodabnianie się krajów pod względem poziomu dobrobytu w procesie integracji europejskiej	895
Mariusz Zieliński: Demografia i aktywność zawodowa ludności a poziom bezrobocia w Unii Europejskiej.....	907
Jerzy Żyżyński: Gospodarka jako spójny system strumieni pieniądza a problem racjonalności pakietu fiskalnego.....	917

Summaries

Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: The use of factor analysis for the assessment of socio-economic development on the local scale.....	23
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: The economy of virtual worlds – trend of development	36
Tomasz Bernat: Exogenous determinants of market dominance – Polish Post case	48
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Selected determinants forming innovative partnership of traditional industrial companies with units of Polish Academy of Sciences and universities in north-western Poland.....	61
Agnieszka Bretyn: Selected aspects of quality of life of young consumers in Poland	72
Grzegorz Bywalec: Economic transformation and regional disparity of poverty in India.....	82
Magdalena Cyrek: Determinants of employment in traditional and modern services – regional analysis	94
Sławomir Czech: Is the welfare state’s dispute over values still alive?	107
Sławomir Czetwertyński: Cognitive possibilities of Metcalfe’s law in defining the economic value of communication networks	117
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Policy and development strategy in the European Union in the conception of economics of sustainable development	128
Karolina Dreła: Untypical employment.....	141
Paweł Drobny: Personalist economics as an attempt at economics reorientation	153
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Costs of sovereign default.....	162
Małgorzata Gasz: Bank Union – in search of a new paradigm on the European banking market.....	173
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Change of income framework in capital-labour scheme in Poland, including the sector of national economy	183
Anna Golejewska: Innovations and the way of their measure at the regional level.....	194
Mariusz Grębowiec: Purchasing behavior of consumers on banking service market in the light of research	206
Urszula Grzega: Savings and debt of Polish households.....	217
Jarosław Hermaszewski: Financial situation of a commune vs. local elections. Introduction to the study	227
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maria Majewska: The impact of globalization on a higher specialization level in international exchange of goods... ..	239
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Banks’ possibilities of influencing macroeconomic growth by the use of neural network systems in the credit risk control	250

Renata Jedlińska: Investment attractiveness of Poland – selected issues	263
Andrzej Jędruchniewicz: Inflation as a target of monetary policy of NBP ...	275
Michał Jurek: Use of duration and convexity analysis in interest rate risk management.....	286
Sławomir Kalinowski: The role of the controlled experiment in the methodology of economy	298
Teresa Kamińska: Economic activity structure of foreign direct investment and financial crisis	310
Renata Karkowska: The impact of macroeconomic and systemic factors on the global liquidity	322
Anna Kasprzak-Czelej: Determinants of economic growth	333
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The analysis of influence of the ECB interest rates' policy on a stability of bank sectors in selected countries of the eurozone – conclusions from the crisis.....	347
Iwona Kowalska: Development of research in the field of economics of education within the paradigm of interdisciplinarity of science	357
Ryszard Kowalski: The dilemmas of interventionism in times of crisis	369
Jakub Kraciuk: Financial crises in the light of behavioural economics.....	379
Hanna Kruk: Sustainable development in the Baltic Sea Region based on chosen indices in years 2005-2010	390
Kazimierz W. Krupa, Irmína Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Intellectual capital as an accelerator of the new economy (correlation tables, key employees)	400
Anna Krzysztofek: Norms and standards of social responsibility in enterprises	412
Krzysztof Kubiak: Transactions in the flow of knowledge in the light of new institutional economics	422
Paweł Kulpaka: M. Friedman's permanent consumption model and Keynesian consumption functions – empirical verification of selected theories on the example of Czech.....	433
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: The role of management control in management process of local self-government units.....	444
Natalia Mańkowska: Institutional competitiveness – selected methodological issues	456
Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Understanding the engagement by management adepts – a chance or a limitation for contemporary business	468
Jerzy Mieszaniec: Non-technological innovations in the industrial enterprises of mining sector.....	480
Aneta Mięka: Poverty of rural areas in the European Union member states – demography and labor market	491
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Public value and legitimacy	499

Janusz Myszczyzyn: Use of social savings concept in defining the role of railway sector on the economic growth in Germany in the early twentieth century	512
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Changes in trade policy of the European Union at the beginning of the twenty-first century	523
Anna Niewiadomska: Extending the period of professional activity of the elderly in Poland	535
Mariusz Nyk: Average salary and the situation on the labour market – case of Łódź Voivodeship	546
Monika Pasternak-Malicka: Reasons form migration of Poles from Subcarpathian Voivodeship in the context of the economic crisis caused by the subpreme crisis	558
Jacek Pera: Construction of a new regulatory architecture in Europe as an element of financial instability risk management – post-crisis solutions. Attempt of assessment and implications for Poland.....	572
Renata Pęciak: Crises in the economy in the interpretation of Jean-Baptiste Say	583
Czesława Pilarska: The contemporary economic crisis and foreign direct investment inflow into Poland	600
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innovations in science and their financial sources	616
Adriana Politałaj: State aid for subsidizing of employment in Poland and in selected countries of the European Union	627
Marcin Ratajczak: Responsible business in the context of economic benefits gained on the example of agribusiness enterprises.....	637
Magdalena Rękas: Fertility rate in the European Union states and factors influencing the rate – review of selected surveys	652
Włodzimierz Rudny: Solution-based business models.....	662
Krzysztof Rutkiewicz: State aid for Research & Development & Innovation activities of enterprises in the European Union’s competition policy in the period 2004-2010.....	674
Katarzyna Skrzyszewska: Competitiveness of the Baltic Region countries in the context of international rankings	683
Tadeusz Sporek: Evolution and perspectives of BRICS group in the global economy.....	694
Aleksander Surdej: Investments in VET programmes: framework for an economic analysis	705
Piotr Szajner: The impact of exchange rated volatility on the competitiveness of Polish food sector on international markets	715
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: The problem of efficacy and effectiveness in the formulating and implementing of strategy decision making process	728

Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polish Internet economy – current state and future perspectives	743
Monika Utzig: Households' financial assets and economic prospect.....	753
Agnieszka Wałęga: Income inequality in the context of accession of Poland to the European Union	765
Grzegorz Wałęga: Impact of economic slowdown on households' debt in Poland	777
Grażyna Węgrzyn: Employment forms in the European Union – current trends.....	789
Barbara Wieliczko: State aid in the European Union in the period of the current crisis.....	801
Artur Wilczyński: The impact of opportunity costs on farms profitability.....	812
Renata Wojciechowska: Linguistic ambiguities of contemporary economics	822
Jarosław Wojciechowski: Evolution of free market concept in social teaching of the Catholic Church.....	833
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: The significance of local action groups in formation of social capital in rural areas	843
Grażyna Wolska: Ethical codes as a tool of correct relations between a firm and a consumer	852
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Marketing of OTC medicines in Poland on the example of television advertising	860
Gabriela Wronowska: Expectations of employers towards graduates of universities in Poland as an example of barriers to enter the labor market	871
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Sources and barriers of persistence of innovation of Polish manufacturing companies	883
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Institutional structure of the labor market in Poland	894
Małgorzata Zielenkiewicz: Convergence of the countries in terms of social welfare in the process of European integration	906
Mariusz Zieliński: Demography and economically active population vs. the level of unemployment in the European Union.....	916
Jerzy Żyżyński: Economy as a consistent system of money flows vs. the issue of fiscal pact rationality	931

Renata Wojciechowska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

WIELOZNACZNOŚCI JĘZYKOWE WSPÓŁCZESNEJ EKONOMII

Streszczenie: Problem wieloznaczności w języku ekonomii jest bardzo istotną barierą w rozwoju nauki w aspekcie zarówno teoretycznym, jak i empirycznym. Mnogość nowych pojęć ekonomicznych powoduje chaos w analizach, badaniach oraz ocenie zjawisk gospodarczych, jak również w samej ekonomii jako nauce. Celem artykułu była analiza problemu wieloznaczności języka ekonomii. Omówiono najważniejsze cechy języka ekonomii. Następnie scharakteryzowano główne rodzaje wieloznaczności językowej. Część teoretyczną wzbogacono przykładami wieloznaczności pojęć, takich jak: bezrobocie, ubóstwo oraz wykluczenie społeczne.

Słowa kluczowe: problemy ekonomiczne, wieloznaczności językowe, język ekonomii.

1. Wstęp

Język opisuje otaczający świat, od niego zależy jakość i ilość wiedzy na temat rzeczywistości, stanów, zjawisk, zachodzących zmian czy prawidłowości. Dlatego też słuszne wydaje się stwierdzenie Ludwika Wittgensteina: „Granice mego języka oznaczają granice mego świata”¹. Ponadto język „określa nasze struktury myślenia, a one decydują z kolei o naszej percepcji rzeczywistości”². Zmiana znaczeń pojęć wpływa na modyfikację wyobrażeń o świecie³. Fakty zaś są „rzeczywistością wymuszoną przez język opisu”⁴.

Język ekonomii jest wieloznaczny ze swej natury, bogaty w nazwy abstrakcyjne i okazjonalne oraz pojęcia, których zakresy są nieostre, a ich definicje są nieprawidłowe. Rozwój nauki wiąże się z wzbogacaniem słownika o nowe pojęcie lub znaczenia. Analiza problemów ekonomicznych staje się więc coraz bardziej trudna i zawiła. Dlatego proces badawczy wymaga obecnie właściwej znajomości reguł

¹ L. Wittgenstein, *Traktat logiczno-filozoficzny*, PWN, Warszawa 2011, s. 64.

² M. Foucault, za: K. Kuciński (red.), *Metodologia nauk ekonomicznych. Dylematy i wyzwania*, Difin, Warszawa 2010, s. 25.

³ Tamże.

⁴ K. Popper, *Droga do wiedzy. Domysły i refutacje*, PWN, Warszawa 1999, s. 362.

syntaktycznych (budowa wyrażań), semantycznych (znaczeniowych) i pragmatycznych (relacje między odbiorcą znaku a znakiem). Nierzadkie są bowiem sytuacje, w których badacz posługuje się językiem, którego nie rozumie lub używa go niewłaściwie. Wówczas język staje się istotną barierą w rozwoju nauki, a problemy badawcze lub teorie naukowe zawierają szereg błędów językowych.

Najprostszym przykładem może być samo pojęcie badań naukowych, które w wąskim ujęciu oznacza konkretne czynności badawcze, a w szerokim – jest to ogół prac podejmowanych przez badacza w celu osiągnięcia postępu wiedzy naukowej. Niewłaściwe rozumienie tego pojęcia, w konsekwencji, powoduje, że prace badawcze, które nie zawierają danych statystycznych lub nie opisują badań empirycznych, a dotyczą teorii ekonomii, są uznawane za teksty pozbawione walorów badawczych i praktycznych. Przy czym „praktyczny” oznacza też: konkretny, użyteczny, możliwy i realny. Ponadto każde badanie empiryczne jest obciążone teoretycznie⁵, a więc bez zaplecza teoretycznego nie ma walorów naukowych. Szczególnie, że „nauki empiryczne są systemami teorii”⁶. Określanie więc badań teoretycznych z obszaru teorii ekonomii jako mało praktycznych wydaje się niezasadne i błędne.

Podobnie nieścisłości pojawiają się przy definicji pojęcia „wiedza”, które w ujęciu szerokim stanowi zasób wiadomości i poznanych faktów, powstałych dzięki informacji, użytych w określonym kontekście i przy danym doświadczeniu⁷. W ujęciu wąskim wiedzę utożsamia się z przekonaniem, wiarą, informacją lub mądrością⁸. Za wiedzę uważa się również „zdolność do rozwiązywania danego zbioru problemów z daną efektywnością”⁹ lub ogół uzasadnionych sądów, co do których istnieje przekonanie, że są prawdziwe¹⁰.

Już na podstawie powyższych przykładów widać, jak skomplikowany jest język nauki. Przy czym wieloznaczność językowa w ekonomii nie tylko prowadzi do nieporozumień w analizach lub badaniach, ale również na płaszczyźnie rekomendacji i ocen zjawisk gospodarczych, które stanowią podstawę konkretnych działań polityków, instytucji czy ekonomistów.

Celem artykułu była analiza problemu wieloznaczności występującego w języku ekonomii. Tekst podzielono na dwie główne części. W pierwszej, teoretycznej, opisano najważniejsze osobliwości języka ekonomii. W drugiej części, badawczej, omówiono główne rodzaje wieloznaczności języka ekonomii. Charakterystykę wzbogacono przykładami wieloznaczności z teorii rynku pracy. W artykule wyko-

⁵ K. Popper, *Logika odkrycia naukowego*, PWN, Warszawa 2002, s. 83-84.

⁶ Tamże, s.53.

⁷ B. Stefanowicz, *Wiedza. Wybrane zagadnienia*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011, s. 11, 16-17.

⁸ Tamże, s. 22-26.

⁹ A. Zaliwski, *Korporacyjne bazy wiedzy*, PWE, Warszawa 2000, s. 23; za: B. Stefanowicz, wyd. cyt., s. 11.

¹⁰ B. Stefanowicz, wyd. cyt., s. 11.

rzystano analizę jako metodę podstawową oraz analizę i krytykę literatury jako metody dodatkowe.

Język, jego forma i struktura są istotnymi zagadnieniami metodologicznymi, szczególnie w ujęciu metaekonomii. Przedstawiony w artykule problem rozpatruje się w ramach krytyki języka.

W artykule postawiono problem badawczy: Czy wieloznaczność językowa blokuje rozwój myśli ekonomicznej? Wstępnie można założyć, że wieloznaczność pojęć ekonomicznych dotyczy głównie nieostrości zakresowej pojęć lub braku właściwej ich definicji, co w istotny sposób wpływa na stan wiedzy naukowej.

2. Charakterystyka języka ekonomii

Język to system znaków słownych, których zakres znaczeniowy jest wyznaczony za pomocą reguł semiotycznych. Pozwalają one określić znaczenie, poprawność i relacje między poszczególnymi wyrażeniami a użytkownikiem języka¹¹.

Język nauki, który bazuje na języku potocznym, również kieruje się określonymi regułami znaczeniowymi i składniowymi. Przy czym akcentuje się jego funkcję poznawczą i komunikacyjną. W ekonomii mają one duże znaczenie, gdyż istotą pracy ekonomisty, badań naukowych lub procesu badawczego jest właściwe wyjaśnianie, prognozowanie, ocena i analiza zjawisk gospodarczych. Odpowiednia forma językowa rzutuje zaś na proces badawczy, w którym formułuje się problemy, hipotezy badawcze oraz wnioski¹².

Język ekonomii dotyczy zjawisk ekonomicznych. Zawiera pojęcia, które pozwalają opisać problemy społeczno-gospodarcze. Jednak w trakcie procesu tworzenia pojęć, określania ich znaczeń, cech najważniejszych i cech dodatkowych popełnia się wiele błędów. Wynika to głównie z tego, że istnieje bardzo płynna granica między językiem ekonomii a językiem potocznym. W obu językach używa się więc tych samych pojęć, ale o różnym znaczeniu, np.: „dobro”, „towar”, „usługa”, „produkt”, „wartość”, „rynek”, „praca”, „koszty” itp. Istnieją też pojęcia, które nie mają swoich odpowiedników w rzeczywistości, takie jak: „produkcja potencjalna”, „elastyczność”, „użyteczność”, „mechanizm rynkowy”, „konkurencja doskonała”, „krzywe obojętności” itp¹³. Wykorzystuje się również w języku ekonomii pojęcia, które powstały w innych dziedzinach naukowych (np. fizyce, socjologii, psychologii itd.), takie jak: „histereza bezrobocia”, „atrofia zachowań”, „zderzaki koniunkturalne”, „model akceleracji” itp.

Specjalizacja języka ekonomii powoduje więc jego rozszerzenie. Wzbogaca to zasób słownika, ale też rodzi problemy związane z wieloznacznością. Zwłaszcza że

¹¹ Z. Ziemiński, *Logika praktyczna*, PWN, Warszawa 1994, s. 15.

¹² K. Kuciński, wyd. cyt., s. 98-103.

¹³ K. Meredyk, *Przedmiot i metoda nauk ekonomicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003, s. 26.

zjawiska gospodarcze nie są bezpośrednio obserwowalne¹⁴. Pojęcia, które je opisują, są abstrakcyjne, a zbiór zakresowy nieostry. Chcąc więc operować poprawnie językiem współczesnej ekonomii, należy dokładnie zbadać używane pojęcia pod względem znaczeniowym. Nieopanowanie bowiem języka uniemożliwia zrozumienie teorii naukowej i nie pozwala na właściwe stosowanie czynności badawczych.

3. Wieloznaczności językowe

Wieloznaczność pojęć jest cechą języka potocznego i języka naukowego. Samo mnożenie pojęć, nadawanie nowych określeń pojęciom już istniejącym czy adaptowanie z innych dziedzin naukowych pojęć jest częstym zjawiskiem w nauce. Ekonomia w tej kwestii się nie wyróżnia, jednak konsekwencje tych zmian w porównaniu z innymi naukami społecznymi są dużo większe.

Generalnie wieloznaczność językowa dotyczy sytuacji, w której wiele różnych wyrażen oznacza to samo (są to synonimy) lub określone wyrażenie ma wiele znaczeń (są to homonimy). Najczęściej wynika to z nieostrości zakresowej pojęcia, błędnego definiowania, niewłaściwie użytej supozycji językowej (prostej, formalnej lub materialnej), podwójnej roli znaczeniowej zwrotów czasownikowych (znaczenie potencjalne lub aktualne), ekwiwokacji oraz amfibologii¹⁵.

Każde pojęcie, które wyrażone jest poprzez nazwę prostą lub złożoną, oznacza określony przedmiot w rzeczywistości, zwany desygnatem. Zbiór wszystkich desygnatów tworzy zakres danej nazwy. Z kolei zbiór cech danej nazwy określa treść nazwy¹⁶. Jeśli można wskazać desygnat danej nazwy i podać cechy konstytutywne, to jest to nazwa ostra i wyraźna, np.: „osoba bezrobotna według definicji BAEL”, „wskaźnik napływu bezrobotnych”. Często jednak nie można wskazać ani cech, ani przedmiotów oznaczanych przez daną nazwę, przez co jest ona nieostra i niewyraźna. Taka sytuacja powoduje, że nie zawsze można przypisać konkretnemu przedmiotowi danej nazwy. Szczególnie, gdy chodzi o nazwy abstrakcyjne, które charakteryzuje się przez treść, np.: „elastyczność”, „wykluczenie społeczne”, „koniunktura”. Odniesienie ich do konkretnych przedmiotów prowadzi do błędu hipostazowania.

Problem dotyczący definicji jest charakterystyczny dla definicji niewyraźnej (kontekstowej), nierównościowej nieklasycznej (operacyjnej, przez postulaty i cząstkowej), a w szczególności dla definicji konstrukcyjnej. W definicji kontekstowej wyrażenie definiowane ma znaczenie przypisane do kontekstu¹⁷. W definicjach nierównościowych, które nie mają budowy klasycznej, definiens jest bardzo rozbudowany i niepełny. Wyrażenie definiowane jest wówczas określone w kilku

¹⁴ Tamże, s. 27.

¹⁵ Więcej w: R. Wojciechowska, *Elementarz z logiki dla studentów nauk ekonomicznych*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2009.

¹⁶ Z. Ziemiński, wyd. cyt., s. 32.

¹⁷ Tamże, s. 39.

wzorcowych zdaniach lub poprzez przykład. Z kolei za pomocą definicji konstrukcyjnych przypisuje się nowym wyrażeniom cechy, nie licząc się z dotychczasowymi znaczeniami innych wyrażen.

Kolejnym źródłem wieloznaczności są supozycje, czyli role znaczeniowe nazw. W supozycji prostej nazwa oznacza pojedynczy przedmiot, w supozycji formalnej chodzi zaś o zbiór przedmiotów, które mają określoną cechę. W supozycji materialnej nazwa jest znakiem sama dla siebie¹⁸. W ekonomii najczęściej wykorzystuje się nazwy abstrakcyjne, które ze swojej natury są w supozycji formalnej (np. elastyczność, bezrobocie, kryzys).

Znaczenie potencjalne dotyczy sytuacji hipotetycznej, potencjalnych możliwości lub zdolności, a znaczenie aktualne jest związane z bieżącą czynnością lub sytuacją¹⁹. Mówiąc więc, czym jest kryzys w Polsce (znaczenie potencjalne), nie oznacza tego, że obecnie PKB spadł na tyle, że można mówić o sytuacji kryzysowej (znaczenie aktualne).

Częstą pomyłką jest nadawanie pewnym zwrotom znaczeń dosłownych, szczególnie gdy chodzi o pojęcia abstrakcyjne lub wyrażenia, które mają sens obrazowy. Jeśli więc ekonomista wypowiedź typu: „Pisarzy i filozofów można podzielić na tych o naturze lisa lub tych o naturze jeża”²⁰ rozumie dosłownie, to popełnia błąd figuralnego myślenia²¹.

Ze względu na nieostrość zakresu pojęciowego bardzo łatwo jest popełnić błąd ekwiwokacji, czyli użycia w jednej wypowiedzi lub tekście danej nazwy o różnych znaczeniach. Wieloznaczne całe zwroty, ze względu na składnię wypowiedzi złożonej, prowadzą zaś do błędu amfibologii²².

W ekonomii niewątpliwie występują wszystkie z wymienionych powyżej typów wieloznaczności. Najczęściej jednak problematyczne są pojęcia, których zakres jest nieostry lub nowe pojęcie jest wprowadzone poprzez definicje konstrukcyjne. Brak precyzji i mnogość pojęć podrzędnych w stosunku do badanego rodzą niejasności i błędy. W konsekwencji powoduje to spory słowne, zwane logomacją, który wynikają z użycia odmiennych znaczeniowo wyrażen.

4. Przykładowe wieloznaczności językowe

Problem różnego określania zakresu pojęciowego, który prowadzi do wieloznaczności, można znaleźć w analizach nad zjawiskiem bezrobocia, ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

¹⁸ Tamże, s. 31.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Na podstawie: A. Chmielewski, *Filozofia Poppera. Analiza krytyczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995, s. 9.

²¹ Z. Ziemiński, wyd. cyt., s. 137-141.

²² Tamże.

Nieostrość zakresu oraz użycie różnych nazw dla tego samego pojęcia jest szczególnie widoczne przy charakterystyce bezrobocia naturalnego. Pojęcie to jest utożsamiane z bezrobociem równowagi, w którym można wyróżnić w ujęciu wąskim bezrobocie frykcyjne i strukturalne, a w ujęciu szerokim dodaje się jeszcze bezrobocie instytucjonalne. Bezrobocie naturalne doczekało się wielu synonimów, wśród których można spotkać między innymi bezrobocie: długookresowe, przeciętne, normalne, niezbędne, efektywne, bezrobocie najniższe do osiągnięcia, NAIRU²³, które charakteryzowane są w odmienny sposób niż nieuniknione i niezbędny dodatni poziom bezrobocia towarzyszący rozwijającej się gospodarce²⁴.

Problematyczne też jest analizowanie bezrobocia. Pojęcie to ma bogatą typologię, a zakresy pojęciowe poszczególnych rodzajów bezrobocia często krzyżują się. W literaturze można przeczytać już nie tylko o bezrobociu jawnym i ukrytym, dobrowolnym i przymusowym, faktycznym i naturalnym, ale też: frykcyjnym, strukturalnym i instytucjonalnym, cyklicznym i koniunkturalnym, sezonowym i technologicznym, symulowanym (pozornym) i rejestrowanym, według BAEL, według UE itd.

Podobny problem pojawia się przy analizie zjawiska ubóstwa. Jednak tutaj można zauważyć różne definiowanie tego samego pojęcia przez instytucje badawcze. Chodzi o sposób wyznaczania cech ubóstwa. Bardzo ogólnie można powiedzieć, że zjawisko ubóstwa jest związane z problemem niezaspokojenia potrzeb na pożądanym poziomie. Pierwotnie ubóstwo dotyczy sytuacji dochodowej i było utożsamiane z biedą. Obecnie ubóstwo definiuje się szerzej, jako deprivację potrzeb społecznych (również tych ponadpodstawowych), których jednostka lub grupa nie może zrealizować²⁵. Dotyczy więc nie tylko aspektu dochodowego, ale również majątkowego i społecznego, pochodzenia, dostępu do edukacji, służby zdrowia czy praw obywatelskich i społecznych.

Granice ubóstwa wyznacza się za pomocą minimum egzystencjalnego, socjalnego, dochodu ekwiwalentnego, poprzez wskaźniki HDI, HPI lub za pomocą metody leydenskiej²⁶. Ze względu na sposób pomiaru można rozróżnić ubóstwo absolutne i relatywne, obiektywne i subiektywne, urzędowe, pierwotne i wtórne, wewnętrzne i zewnętrzne lub wielowymiarowe. Tak wiele rodzajów ubóstwa powoduje chaos w literaturze, szczególnie że ich zakresy są nieostre.

W Polsce badania dotyczące ubóstwa prowadzą głównie eksperci z: IPiSS, GUS, PAN i SGH i innych uczelni wyższych. Systematycznie gromadzone są dane w raportach „Diagnoza Społeczna”²⁷, „Warunki życia Polaków”²⁸, „Polityka Spo-

²³ R. Rogerson zestawiał liczne określenia dotyczące tego pojęcia. Za: M. Socha, U. Sztanderska, *Strukturalne podstawy bezrobocia w Polsce*, PWN, Warszawa 2000, s. 16.

²⁴ E. Kwiatkowski, *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, PWN, Warszawa 2002, s. 144-145.

²⁵ S. Golinowska, P. Broda-Wysocki, *Kategorie ubóstwa i wykluczenia społecznego*, [w:] *Ubóstwo i wykluczenie społeczne. Badania, metody i wyniki*, red. S. Golinowska, E. Tarkowska, I. Topińska, IPiSS, Warszawa 2005, s. 17.

²⁶ Tamże, s. 24.

²⁷ www.diagnoza.com [15.03.2013].

²⁸ www.stat.gov.pl [15.03.2013].

łeczna”²⁹, „Polska Bieda”³⁰. Wykorzystuje się w nich zazwyczaj podział ubóstwa na obiektywne i subiektywne, nie oznacza to jednak, że w poszczególnych badaniach są one rozumiane tak samo.

Według literatury ubóstwo subiektywne to poziom minimalnych dochodów lub poziom konsumpcji określonych na podstawie opinii gospodarstw domowych. Można też znaleźć inne definicje tego zjawiska. M. Kabaj, który proponuje podział ubóstwa na: losowe, subiektywne i strukturalne, ubóstwo subiektywne traktuje jako zjawisko wynikające z niechęci do pracy i aktywności zawodowej, popadania w nalogi lub braku stałych dochodów³¹.

W GUS, w badaniach krajowych, ubóstwo subiektywne utożsamia się z ubóstwem relatywnym (względny)³², gdzie granicą ubóstwa jest 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych³³. Z kolei w Europejskich Badaniach Warunków Życia Ludności (EU-SILC), które również przeprowadza GUS, ubóstwo relatywne jest poniżej 60% krajowej mediany ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji³⁴.

Z kolei w raportach dotyczących jakości życia Polaków („Diagnoza Społeczna”) duża niejasność towarzyszy definicji ubóstwa obiektywnego. Do jego wyliczenia początkowo wykorzystywano minimum egzystencji a następnie socjalne (w zależności od roku, w którym przeprowadzono badanie). Ubóstwo absolutne jest tu nazywane ubóstwem materialnym typu obiektywnego, czyli „sytuacją, w której gospodarstwo domowe nie posiada wystarczających środków pieniężnych na zaspokojenie swoich potrzeb³⁵. Taką definicję wykorzystuje się w raportach *Diagnozy Społecznej* od 2003 roku³⁶. Przy czym w latach 2003 i 2005 do charakterystyki ubóstwa materialnego obiektywnego wykorzystano skorygowane minimum socjalne obliczane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla jednoosobowego gospodarstwa pracowniczego³⁷. W kolejnych badaniach w 2007, 2009 i 2011 roku do oceny ubóstwa w Polsce wykorzystano zaś wartość minimum egzystencjalnego³⁸.

²⁹ www.ipiss.com.pl [15.03.2013].

³⁰ <http://bieda.ipiss.com.pl> [15.03.2013].

³¹ M. Kabaj, *Program przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu*, IPiSS, Warszawa 2000, s. 12.

³² *Warunki życia ludności w 2004 roku*, GUS, Warszawa 2006, s. 99.

³³ *Ubóstwo w Polsce w 2011 r.*, s. 2-3, [w:] www.stat.gov.pl.

³⁴ *Dochody i warunki życia ludności Polski. Raport z badań EU-SILC 2010*, GUS, Warszawa 2012, s. 43.

³⁵ J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2009. Warunki i jakość życia Polaków*, Raport, Rada Monitoringu Społecznego i Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2009, www.diagnoza.com [15.07.2012].

³⁶ J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2003. Warunki i jakość życia Polaków*, Raport, Rada Monitoringu Społecznego i Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2003, www.diagnoza.com [15.07.2012].

³⁷ Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2005. Warunki i jakość życia Polaków*, Raport, Rada Monitoringu Społecznego i Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2005, www.diagnoza.com, s. 329.

³⁸ J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2007. Warunki i jakość życia Polaków*, Raport, Rada Monitoringu Społecznego i Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warsza-

Oprócz ubóstwa obiektywnego w raportach podaje się poziom ubóstwa subiektywnego, który wyznacza się na podstawie badań ankietowych. Od 2003 roku wylicza się również ryzyko niedostatku, czyli ubóstwo materialne typu subiektywnego, co oznacza poziom najniższych dochodów, które pozwalają na przeżycie lub „związania końca z końcem”³⁹. Takie mnożenie i nakładanie się na siebie tych samych nazw dla odmiennych zjawisk rodzi wiele błędów w interpretacji wyników i uniemożliwia ich porównywanie w czasie.

Pojęcie wykluczenia społecznego podobnie jak pojęcie ubóstwa jest definiowane bardzo niejasno. Problemатyczne jest określenie zarówno zakresu pojęciowego, jak i sposobu oszacowania poziomu wykluczenia społecznego.

Początkowo oba pojęcia (ubóstwo i wykluczenie społeczne) były stosowane zamiennie. Obecnie wykluczenie społeczne jest pojęciem szerszym niż ubóstwo.

Jeszcze w latach 90. osoby wykluczone traktowano jako „margines społeczny” lub „męty społeczne”, osoby, które „prowadzą pasożytniczy tryb życia” o „niskim poziomie moralnym”, które dla społeczeństwa są „mało znaczącą grupą”⁴⁰. Taką definicję można było znaleźć w *Słowniku języka polskiego*. Obecnie wykluczenie społeczne to brak możliwości uczestniczenia w „ważnych aspektach życia zbiorowego: społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturowego oraz w normalnych aktywnościach charakterystycznych dla danego społeczeństwa”⁴¹. W literaturze bardzo często wykluczenie społeczne rozumiane jest jako odsunięcie jednostki lub grupy z życia publicznego w wyniku biedy i ubóstwa⁴².

Podsumowując, pojęcia: bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego są wykorzystywane w sposób wieloznaczny w badaniach i analizach. Wynika to z braku precyzyjnej definicji, co wpływa na metodologię badań, a później na interpretację wyników i dyskusję dotyczącą omawianych zjawisk.

5. Podsumowanie

Język jest wyrazem ludzkiej aktywności. Stanowi określony rodzaj gry, która rządzi się specyficznymi regułami. Uczestnicy tej gry kierują się nimi, by uporządkować otaczający ich świat. Dodatkowo im więcej osób „bierze udział w grze językowej,

wa 2007, s. 350, www.diagnoza.com [15.07.2012]. J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2009...*, s. 370.

³⁹ J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*, Raport, Rada Monitoringu Społecznego i Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa 2011, www.diagnoza.com, s. 440.

⁴⁰ *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1998, s. 256; *Wielka encyklopedia PWN*, Warszawa 2003, s. 24.

⁴¹ L. Frąckiewicz, *Wykluczenie społeczne w skali makro- i mikroregionalnej*, [w:] *Wykluczenie społeczne*, red. L. Frąckiewicz, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice 2005, s. 13.

⁴² Tamże, s. 78.

tym bardziej zniewalające wydają się jej reguły⁷⁴³. Tak problem języka przedstawiał Fritz Mauthner, wiedeńczyk żyjący na początku XX wieku. Mimo że lata, w których jego poglądy były wyjątkowe i znane, dawno minęły, to w kontekście języka ekonomii czy nauk empirycznych i społecznych nadal wydają się mieć zastosowanie.

Brak precyzji w wypowiedziach, analizach, raportach lub ocenach ekonomistów w dużej mierze ma swoje źródło w wieloznaczności użytych pojęć czy całych wyrażań. Wśród najważniejszych należy wymienić błędy wynikające z braku ostrego zakresu pojęciowego, nieprecyzyjnej definicji nowych pojęć. Znaczenie aktualne wypowiedzi jest mylone z potencjalnym. Pojęciom abstrakcyjnym, których jest bardzo dużo w języku ekonomii, przypisuje się istnienie rzeczywiste, popełniając błąd hipostazowania. A część wyrażań traktuje się zbyt dosłownie, bez odpowiedniego kontekstu. Wszystko to wpływa na nieporozumienia już na płaszczyźnie językowej w ekonomii. W konsekwencji ogranicza to jej rozwój jako nauki w aspekcie zarówno teoretycznym, jak i empirycznym.

Analiza problemu wieloznaczności w języku ekonomii z pewnością blokuje rozwój myśli ekonomicznej, a zmiany zachodzące w nauce jeszcze bardziej nasilają ten problem. Postęp naukowy jest bardzo istotny, bo jak pisał K. Popper: „rozwój nauki jest warunkiem niezbędnym, by zachowała swój charakter racjonalny i empiryczny⁷⁴⁴. Mnogość pojęć, szczególnie abstrakcyjnych, sugeruje, tak jak założono, że wieloznaczność pojęć ekonomicznych dotyczy głównie nieostrości zakresowej pojęć lub braku właściwej definicji pojęć.

Literatura

Chmielewski A., *Filozofia Poppera. Analiza krytyczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995.

Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna. Warunki i jakość życia Polaków*, Raport, Rada Monitoringu Społecznego i Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie, Warszawa, edycja dla lat: 2003-2011.

Czarny B., *Pozytywizm a sądy wartościujące*, Monografie i Opracowania nr 575, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010.

Dochody i warunki życia ludności Polski. Raport z badań EU-SILC 2010, GUS, Warszawa 2012.

Frąckiewicz L., *Wykluczenie społeczne w skali makro i mikroregionalnej*, [w:] *Wykluczenie społeczne*, red. L. Frąckiewicz, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice 2005.

Golinowska S., Broda-Wysocki P., *Kategorie ubóstwa i wykluczenia społecznego*, [w:] *Ubóstwo i wykluczenie społeczne. Badania, metody i wyniki*, red. S. Golinowska, E. Tarkowska, I. Topińska, IPiSS, Warszawa 2005.

<http://bieda.ipiss.com.pl>.

Kabaj M., *Program przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu*, IPiSS, Warszawa 2000.

Kuciński K. (red.), *Metodologia nauk ekonomicznych. Dylematy i wyzwania*, Difin, Warszawa 2010.

⁴³ A. Chmielewski, *Filozofia Poppera. Analiza krytyczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995, s. 23.

⁴⁴ K. Popper, *Droga do wiedzy...*, s. 363.

- Kwiatkowski E., *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, PWN, Warszawa 2002.
- Meredyk K., *Przedmiot i metoda nauk ekonomicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003.
- Popper K., *Droga do wiedzy. Domysły i refutacje*, PWN, Warszawa 1999.
- Popper K., *Logika odkrycia naukowego*, PWN, Warszawa 2002.
- Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1998.
- Socha M., Sztanderska U., *Strukturalne podstawy bezrobocia w Polsce*, PWN, Warszawa 2000.
- Stefanowicz B., *Wiedza. Wybrane zagadnienia*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011.
- Ubóstwo w Polsce w 2011 r.*, www.stat.gov.pl.
- Wielka encyklopedia PWN*, Warszawa 2003.
- Wittgenstein L., *Traktat logiczno-filozoficzny*, PWN, Warszawa 2011.
- Wojciechowska R., *Elementarz z logiki dla studentów nauk ekonomicznych*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2009.
- www.diagnoza.com.
- www.ipiss.com.pl.
- www.stat.gov.pl.
- Zaliwski A., *Korporacyjne bazy wiedzy*, PWE, Warszawa 2000.
- Ziembiński Z., *Logika praktyczna*, PWN, Warszawa 1994.

LINGUISTIC AMBIGUITIES OF CONTEMPORARY ECONOMICS

Summary: The issue of ambiguity in the language of economics is the major obstacle to science development, both theoretically and empirically. The multitude of economic terms brings chaos to analyses, research and assessments of economic phenomena, and to the science of economics itself. The objective of the article is to provide the analysis of the problem of ambiguity of the language of economics. Hence, the elaboration shows key features and main types of linguistic ambiguity. The subject matter was presented on the basis of the following issues: unemployment, poverty, and social exclusion.

Keywords: economic problems, linguistic ambiguities, language of economics.